

Vad är mammografi?

Bröstcancer kan idag behandlas med stor framgång. I Sverige har vi kommit långt i forskning och utveckling av behandlingsformer för bröstcancer. Genom samverkande insatser av medicin, kirurgi och strålbehandling har man fått allt bättre behandlingsresultat. Upptäcker man bröstcancer tidigt kan behandlingen bli både skonsammare och effektivare.

Mammografi är en röntgenundersökning av bröstet. Till en mammografiundersökning kommer:

- Kvinnor som deltar i hälsoundersökning, så kallad screening.
- Kvinnor som själva känt en förändring/knuta eller som har andra symptom från bröstet. De har då fått en remiss från en läkare.
- Kvinnor som kommer på årliga kontroller efter operationer.

Hälsoundersökning med mammografi, så kallad screening

Idag erbjuds alla kvinnor i vissa åldersintervall att få genomgå hälsoundersökning med mammografi. Det är respektive landsting som beslutar vilka åldersintervall som ska bjudas in. Socialstyrelsen rekommenderar landstingen att erbjuda kvinnor i åldrarna 40-74 år mammografiscreening med 18 månaders intervall om de är yngre än 55 år och med två års intervall om de är över 55 år. I Västra Götaland har ledningen beslutat att ha 21 månaders intervall mellan hälsokontrollerna för alla åldersgrupper.

På uppdrag av landsting och regioner utför Unilabs hälsokontroll med mammografi i Skåne, Stockholm, Södra Älvsborg och Stenungsund.

Hur går en hälsokontroll med mammografi till?

Vid mammografiundersökning tas två röntgenbilder per bröst i två olika vinklar. Bröstet trycks ihop mellan två plattor under ett par sekunder. Trycket behövs för att det ska bli en skarp och tydlig bild. Hela undersökningen är klar på några minuter. Undersökningen görs av personal som är särskilt utbildad för mammografiundersökningar.

Efter mammografiundersökningen granskas bilderna av röntgenläkare specialiserad på mammografi. Hos Unilabs granskas alla mammografiundersökningar av två av varandra oberoende röntgenläkare. Detta kallas dubbelgranskning – fyra ögon ser bättre än två – och ökar säkerheten i granskningen.

Det händer att en röntgenbild behöver tas om. Om röntgenläkaren önskar ytterligare bilder och i de fall man upptäcker en förändring i bröstet, blir du kallad till en ytterligare bildtagning och utredning. Om du återkallas behöver det inte betyda att man misstänker bröstcancer.

Vid hälsokontroll med mammografi skickas svaret direkt hem till dig inom två till tre veckor.

För- och nackdelar med hälsokontroll med mammografi

- Regelbunden hälsokontroll med mammografi gör det möjligt att i de flesta fall upptäcka bröstcancer tidigare än man själv kan känna den. Bröstcancer som upptäcks tidigt är sällan livshotande. Vetenskapliga undersökningar har visat att dödligheten i bröstcancer kan minska med 30-45% genom hälsokontroll med mammografi.
- Ingen metod för upptäckt av bröstcancer är felfri, inte heller mammografi. Man kan ibland på mammografibilder se misstänkta förändringar som vid närmare undersökning inte visar sig vara cancer. Detta händer

i ungefär två fall per 100 hälsoundersökningar. I regel krävs endast några extra mammografibilder och eventuellt en ultraljudsundersökning för att klarlägga detta men ibland även provtagning med nål eller i sällsynta fall en mindre operation i bröstet.

- Hälsokontroll med mammografi kan inte upptäcka alla cancertumörer - några visar sig i tidsintervallet mellan hälsoundersökningarna. Orsaken kan vara att tumören är snabbväxande eller att den av andra orsaker inte gett upphov till några förändringar på mammografibilden.
- Hälsokontroll med mammografi kan upptäcka bröstcancer i ett mycket tidigt skede. Det är sannolikt så att inte alla dessa tidiga cancerförändringar fortsätter att utvecklas till "farlig" cancer. Om man genomgår hälsoundersökning med mammografi finns alltså en liten risk att man upptäcker en sådan tidig cancer som kanske aldrig skulle ha utvecklats till en "farlig" cancer.
- En mammografiundersökning ger en mycket låg stråldos. Den kan jämföras med bakgrundsstrålningen som alla får från rymden, marken och från naturlig radioaktivitet i den egna kroppen under två månaders tid. Enligt Statens Strålskyddsinstitut är risken att drabbas av skador i det närmaste obefintlig, även vid regelbundna och återkommande undersökningar. När bröstet blir utplattat får röntgenstrålarna en kortare väg genom bröstet, vilket minskar den redan låga stråldosen.

Mammografiundersökning med remiss

Mammografiundersökningar utanför hälsokontrollen sker på remiss från läkare.

Alla förändringar i bröstet ska tas på allvar och undersökas. Om du upptäcker en förändring i bröstet ska du vända dig till din vårdcentral eller till en bröstmottagning. Exempel på förändringar i bröstet:

- En ny knöl i bröstet eller ändrad bröstform.
- Indragen hud eller bröstvårta.
- Blodig eller klar vätska från bröstvårten.

Resultatet av undersökningen skickas till den läkare som skrev remissen.

Hur vanligt är bröstcancer?

Att vara rädd för att cancer skall upptäckas är naturligt. Varje år upptäcks cirka 7 000 fall i Sverige. Det gör bröstcancer till den vanligaste cancerformen hos kvinnor. Ungefär var nionde kvinna drabbas av bröstcancer under sitt liv.

Så här undersöker du dina bröst

Ibland uppstår tumörer snabbt. Gör det därför till en vana att regelbundet själv undersöka bröstet. Det är bäst att göra undersökningen en bestämd dag i månaden.

Den som misstänker eller upptäcker en knöl i bröstet bör genast kontakta en läkare. Det är viktigt att få hjälp med att avgöra vilken sorts förändring du upptäckt. Alla förändringar i bröstet är inte cancer. Tumörer i bröstet är oftare godartade (ej cancer) än elakartade (cancer).

Karin Leifland
Medicinsk Chef Radiologi, Unilabs AB

Unilabs

www.unilabs.se